

ĐẠI SỨ QUÁN HỢP CHỨNG QUỐC HOA KỲ

Phòng Thông tin - Văn hóa

Tầng 3, Rose Garden Tower, 6 Ngọc Khánh

Hà Nội, Việt Nam

(84-4) 831-4580 -- Fax: (84-4) 831-4601

TẠP CHÍ ĐIỆN TỬ CỦA BỘ NGOẠI GIAO MỸ
CHƯƠNG TRÌNH NGHỊ SỰ CHO CHÍNH SÁCH ĐỐI NGOẠI CỦA MỸ, THÁNG 9/2000
CHÍNH SÁCH ĐỐI NGOẠI VÀ BẦU CỬ NĂM 2000

QUAN ĐIỂM CỦA CÁC ỨNG CỬ VIÊN CHỨC TỔNG THỐNG VỀ CHÍNH SÁCH ĐỐI NGOẠI
ỨNG CỬ VIÊN TỔNG THỐNG CỦA ĐẢNG DÂN CHỦ, ÔNG AL GORE

CHƯƠNG TRÌNH AN NINH MỚI CHO KỶ NGUYÊN TOÀN CẦU

"Trong khi những mối đe dọa cũ vẫn còn tồn tại thì thế giới lại xuất hiện những thế lực mới - các thế lực mới xuất hiện hoặc sắp xuất hiện sẽ thách thức trật tự thế giới của chúng ta, đặt ra những vấn đề về hòa bình và chiến tranh" đó là ý kiến của phó Tổng thống Al Gore. Trong bài phát biểu có lẽ được coi là nổi tiếng nhất về chính sách đối ngoại trong chiến dịch tranh cử của mình, ông Al Gore đã phát biểu trước Viện Báo chí Quốc tế tại Boston, Massachusetts, ngày 30/4/2000 rằng "để hiểu một cách thực tiễn thế giới ngày nay cần có các tổ chức khu vực và quốc tế được kiện toàn lại ... và sự lãnh đạo của nước Mỹ - để bảo vệ lợi ích và nêu cao các giá trị của nước Mỹ." Dưới đây là một số đoạn trích trong bài phát biểu. Toàn văn bài phát biểu có tại địa chỉ trên mạng Internet của ông Gore và ông Lieberman : http://www.algore.com/speeches/sp_fp_boston_04302000.html

SỰ LÃNH ĐẠO CỦA NƯỚC MỸ

Trong suốt sự nghiệp của tôi, tôi tin rằng nước Mỹ có trách nhiệm lãnh đạo thế giới. Do vậy tôi là một trong số ít đảng viên đảng Dân chủ trong Thượng viện bỏ phiếu ủng hộ việc sử dụng vũ lực để đánh đuổi Saddam Hussein ra khỏi Côoét. Và thậm chí ngay khi tôi làm việc tích cực trong Quốc hội để triển khai những biện pháp mới đối với vấn đề kiểm soát vũ khí, tôi thường không nhất trí với quan điểm bao trùm trong đảng tôi cho rằng tôi phấn đấu cho một nền quốc phòng hùng mạnh và một thế hệ tên lửa mới ít có khả năng gây mất ổn định.

Chúng ta đang sống trong một kỷ nguyên mới. Chỉ gọi thời kỳ này kỷ nguyên "hậu chiến tranh lạnh" thì chưa phản ánh đầy đủ tầm quan trọng và độc đáo của nó. Chúng ta đang sống trong kỷ nguyên toàn cầu. Dù có thích hay không thích, chúng ta đang sống trong kỷ nguyên khi sinh mệnh của chúng ta cũng như sinh mệnh của hàng tỷ người trên toàn cầu đang ngày càng có liên quan đến nhau - khi mà những thách thức lớn trong nước và quốc tế cũng có liên quan đến nhau. Chúng ta không nên than vãn, cũng không nên ngây thơ lý tưởng hoá hiện thực này. Chúng ta phải giải quyết hiện thực đó.

Hiện nay chúng ta phải hình dung ra những gì được gọi là chương trình an ninh cổ điển - vấn đề chiến tranh và hòa bình giữa các quốc gia có chủ quyền - dưới ánh sáng của những thực tiễn mới. Nhưng chúng ta cũng phải nhận thấy rằng có một chương trình an ninh mới, mà tôi đã thảo luận tại Hội đồng Bảo an Liên hợp quốc vào tháng giêng - đó là một loạt mối đe dọa ảnh hưởng tới tất cả chúng ta và vượt ra ngoài ranh giới chính trị; một loạt các thách thức cũng to lớn như những thách thức của quá khứ. Giờ đây ở vào buổi bình minh của thế kỷ 21, chúng ta cần một chính

sách đối ngoại giải quyết được các mối đe dọa an ninh cổ điển - và hiểu được những mối đe dọa mới. Chúng ta cần một cách giải quyết mới cho thế kỷ mới - dựa trên quyền lợi kinh tế và an ninh của bản thân chúng ta, nhưng luôn được nêu cao bằng chính nghĩa trên thế giới. Chúng ta cần theo đuổi chính sách "can thiệp sớm" - giải quyết vấn đề từ sớm trước khi chúng biến thành khủng hoảng; giải quyết vấn đề càng sát với nguồn gốc của vấn đề càng tốt; và có lực lượng và nguồn lực để giải quyết các mối đe dọa ngay sau khi những mối đe dọa này xuất hiện.

Chúng ta cần một chương trình an ninh mới cho Kỷ nguyên Toàn cầu dựa trên chính sách "can thiệp sớm".

QUỐC PHÒNG

Nước Mỹ phải có một nền quốc phòng mạnh. Chúng ta không bao giờ được phép quên rằng nền quốc phòng của chúng ta không chỉ bó hẹp trong biên giới quốc gia. Ngay khi chúng ta đấu tranh và chế ngự được chủ nghĩa độc tài trong chiến tranh thế giới lần thứ hai - giống như khi chúng ta đấu tranh và chế ngự được chủ nghĩa cộng sản trong chiến tranh lạnh - chúng ta đang bảo vệ ý tưởng tự do. Tất cả các chính sách của chúng ta, trong chiến tranh cũng như trong hòa bình là sự mở rộng bằng mọi biện pháp khác nhau học thuyết của Lincoln cho rằng giấc mơ của ông cha ta là hy vọng cuối cùng tốt đẹp nhất của loài người.

Do vậy nước Mỹ phải có khả năng quân sự không nước nào sánh kịp. Đó là trọng tâm của yêu cầu tiếp tục chương trình kinh điển - chống lại sự xâm lược và chấm dứt các xung đột vũ trang. Điều này có ý nghĩa quan trọng đối với an ninh của chúng ta trong kỷ nguyên xuất hiện các nước bất hảo và khủng bố quốc tế. Và điều đó cực kỳ quan trọng nếu chúng ta mong muốn xúc tiến được hòa bình thông qua ngoại giao. Trong khi xử lý với Saddam Hussein và Slobodan Milosevic, chúng ta đã hiểu được tầm quan trọng của ngoại giao được vũ lực hậu thuẫn. Tôi mong đợi một ngày nào đó Irắc và Sécbi sẽ thoát khỏi sự kìm kẹp của Saddam Hussein và Milosevic và những nỗi lo sợ mà họ đã gieo rắc cho dân thường.

Chúng ta giành thế áp đảo trong các cuộc xung đột đó với tỷ lệ thương vong ít nhất đối với người Mỹ bởi vì chúng ta duy trì một lực lượng chiến đấu tinh nhuệ tuyệt vời - và vì người Mỹ đã ủng hộ những khoản đầu tư cho vũ khí giúp chúng ta có ưu thế công nghệ.

Ngày nay, chúng ta cần bảo đảm rằng quân nhân của chúng ta được trả lương và trợ cấp thỏa đáng và tiếp tục được đào tạo và lãnh đạo để quân nhân Mỹ là lực lượng ưu việt nhất trên thế giới. Và chúng ta đang ở ngưỡng cửa sản xuất và triển khai thế hệ vũ khí quân sự tiếp theo: vũ khí vô cùng cần thiết để thay thế những vũ khí đã sử dụng quá lâu, vũ khí rất quan trọng trong việc đáp ứng các nhu cầu trên chiến trường hiện nay.

Nếu như tôi được giao phó làm Tổng thống, tôi sẽ nỗ lực để bảo đảm rằng nước Mỹ có một thế hệ vũ khí mới mà chúng ta cần.

NGA VÀ TRUNG QUỐC

Trong chiến tranh lạnh, chúng ta nỗ lực để kiềm chế hai cường quốc này (Nga và Trung Quốc) và hạn chế tầm ảnh hưởng của hai cường quốc. Nhiệm vụ của chúng ta trong thế kỷ 21 là không phải làm cho hai cường quốc này suy yếu mà thay vào đây chúng ta khuyến khích những lực lượng cải cách.

Do vậy chúng ta đã rất nỗ lực trong bảy năm qua để giúp Nga quá độ chuyển sang nền dân chủ dựa vào kinh tế thị trường. Chúng ta đã giúp Nga tư nhân hoá nền kinh tế và xây dựng một hệ xã hội dân sự trong đó có bầu cử tự do và báo chí hoạt động tích cực. Chúng ta đã đưa Nga vào quan hệ hợp tác với NATO thông qua ủy ban Hỗn hợp Thường trực và Chương trình Hợp tác vì Hòa bình. Chúng ta đã có thể hợp tác thành công với các lực lượng của Nga trong khuôn khổ NATO tại khu vực Bancăng.

Chúng ta đã hỗ trợ bảo vệ nguyên liệu hạt nhân của Nga phòng ngừa khả năng bị đánh cắp. Chúng ta đã tạo điều kiện cho hàng ngàn nhà khoa học hạt nhân và chuyên gia vũ khí của Nga có được những mục đích theo đuổi hòa bình. Và chúng ta đã giúp Nga giảm gần 5.000 đầu đạn hạt nhân trong kho vũ khí.

Công việc này không phải là không có những khó khăn hay không có sự tranh cãi. Chúng ta không đồng tình với hành động của Nga tại Chesnia. Nga phải tăng cường công tác của mình để chặn đứng dòng vận chuyển các công nghệ nguy hiểm mà các nhóm phiến loạn và các quốc gia bất hảo có thể sử dụng để chế tạo vũ khí hủy diệt hàng loạt. Nga phải có những bước tiến quyết đoán để chống lại nạn tham nhũng và thành công trong công cuộc cải cách. Nhưng một cuộc chiến tranh lạnh mới không phải là con đường để tiến lên. Lôi kéo Nga mới là điều cần làm. Do vậy tôi đảm nhận nhiệm vụ thúc đẩy nỗ lực hợp tác với Nga - không phải vì điều này sẽ gây thanh thế chính trị mà vì điều này có lợi cho an ninh của Mỹ và có lợi cho việc truyền bá dân chủ trên toàn thế giới.

Vì những lý do tương tự, chúng ta phải theo đuổi một chính sách đối với Trung Quốc tập trung vào kết quả chứ không phải vào lời nói.

Chúng ta không được phép phạm phải sai lầm: chúng ta không đồng tình với Trung Quốc về vấn đề nhân quyền và tự do tín ngưỡng, cũng như việc Trung Quốc giải quyết vấn đề Tây Tạng. Những vấn đề này không thể - và không được - quên lãng hay coi thường. Những vấn đề này cần được thường xuyên theo đuổi. Nhân quyền và nhân cách thể hiện những mối liên kết sâu sắc nhất mà chúng ta cùng chia sẻ, vượt qua biên giới và các quốc tịch. Mỹ cần hối thúc Trung Quốc đạt được tiến bộ trong tất cả các lĩnh vực này - và nếu trúng cử Tổng thống, đó chính là những gì tôi sẽ làm.

Chúng ta cũng có những mối quan ngại về tình hình căng thẳng leo thang giữa Trung Quốc và Đài Loan. Chúng ta cần tiếp tục duy trì chính sách "Một nước Trung Hoa" nhưng cần hối thúc Trung Quốc và Đài Loan tăng cường đối thoại và giải quyết các vấn đề giữa hai bên bằng biện pháp hòa bình. Chính quyền hiện nay rất coi trọng nghĩa vụ của mình cung cấp vũ khí bảo vệ Đài Loan. Nhưng tôi cũng lo ngại rằng một số nghị sĩ Quốc hội hiện đang thúc đẩy Đạo luật Tăng cường An ninh ở Đài Loan có thể không nhận thức được hậu quả: đó là gây ảnh hưởng nghiêm trọng tới an ninh trong khu vực.

Cô lập và gây phương hại tới Trung Quốc là hoàn toàn sai lầm - xây một bức tường trong khi chúng ta thực sự muốn xây một chiếc cầu.

Như tất cả các bạn đều đã biết, những người bạn và những người ủng hộ tôi không nhất trí với tôi về cách tốt nhất như đã trình bày để thay đổi và cải cách Trung Quốc. Tôi hiểu quan điểm của họ. Họ rất nóng ruột với nhịp độ thay đổi ở Trung Quốc. Tôi cũng rất nóng ruột. Nhưng vấn đề không phải là liệu chúng ta có nên xử lý với Trung Quốc hay không mà vấn đề là ở chỗ là liệu chúng ta có đủ sức để tránh đừng làm điều đó hay không.

Liệu chúng ta có thể thực sự từ bỏ mối bang giao cởi mở và thẳng thắn mà chính mối bang giao này cho phép chúng ta nêu lên những quan điểm bất đồng? Liệu chúng ta có thể cô lập một đất nước với 1,2 tỷ dân và có kho vũ khí hạt nhân? Liệu chúng ta có thể quay lưng lại với một trong những nền kinh tế năng động nhất trên hành tinh?

Tôi rất ủng hộ quan hệ thương mại bình thường vĩnh viễn với Trung Quốc. Tôi ủng hộ việc Trung Quốc ra nhập tổ chức thương mại thế giới - khiến Trung Quốc phải tuân thủ theo các quy định thương mại quốc tế mà hiện nay chúng ta đang tuân thủ.

Chúng ta phải lôi kéo Trung Quốc - ngay cả khi chúng ta thách thức Trung Quốc trong các lĩnh vực quan trọng có nhiều điểm khác biệt. Chúng ta làm như vậy vì lợi ích an ninh quốc gia của Mỹ. Chúng ta làm như vậy vì lợi ích kinh tế sống còn của Mỹ. Về lâu về dài, tôi tin rằng đó là cách duy nhất để mang lại tự do và cải cách tới người dân Trung Quốc.

CHƯƠNG TRÌNH AN NINH MỚI

Trong khi những mối đe dọa cũ vẫn còn thì thế giới lại xuất hiện những thế lực mới - những thế lực mới xuất hiện hiện nay hoặc chẳng bao lâu nữa sẽ xuất hiện đang thách thức trật tự an ninh quốc tế mới, làm nảy sinh những vấn đề về chiến tranh và hòa bình. Vì có sức mạnh chưa từng có trong lịch sử của công nghệ giờ đây phổ biến trên toàn thế giới, những sai lầm một thời có thể bỏ qua thì nay mang lại những hậu quả chúng ta không thể dự đoán nổi. Những mối đe dọa một thời mang tính địa phương thì nay có ảnh hưởng tới khu vực và toàn cầu. Sự phá hoại có lúc là tạm thời và hạn chế thì nay là lâu dài và là thảm họa.

Một quốc gia bất hảo hay một nhóm khủng bố với các vũ khí sinh học, hóa học và hạt nhân - hoặc kỹ năng phá hoại mạng lưới máy tính của chúng ta - có thể gây ra sự phá hủy vượt quá quy mô của quốc gia hay nhóm khủng bố đó.

Buôn bán ma túy quốc tế và nạn tham nhũng vượt qua biên giới quốc gia đang lật đổ các nền dân chủ và pháp quyền ở từng nước.

Bệnh dịch lan tràn và những bệnh mới xuất hiện có thể hủy diệt toàn bộ xã hội - với tác động đe dọa gây ra bất ổn định tới toàn bộ khu vực.

Sự phá hủy hệ sinh thái của thế giới - từ hiện tượng trái đất nóng lên và sự tàn phá đối với cân bằng khí hậu, tới sự diệt chủng của các loài động vật và giảm đột ngột số lượng cá đại dương và môi trường sống tự nhiên trong rừng - tiếp tục diễn ra ở mức độ đáng ngại. Trên thực tế hàng ngày chúng ta cần nhận thức rõ rằng chúng ta phải hành động ngay để bảo vệ trái đất của chúng ta, trong khi gìn giữ và tạo ra công ăn việc làm cho mọi người. Và khi mà những mối đe dọa này vẫn còn tiến triển thì khái niệm quốc gia - nhà nước truyền thống cũng thay đổi - khi các cường quốc hưng thịnh và suy vong từ các tổ chức và các liên minh siêu quốc gia xuống thành các phe phái thù địch. Yếu thế trước những kẻ bạo chúa sẵn sàng khai thác các đối thủ sắc tộc và tôn giáo, những nhà nước yếu nhất sẽ hoặc rơi vào nội chiến hoặc sẽ đe dọa lan rộng ra khỏi biên giới.

Để đáp ứng được những thách thức này cần có sự hợp tác trên quy mô chưa từng thấy. Việc hiểu một cách thực tiễn thế giới ngày nay cần có các thể chế quốc tế và khu vực được cải tổ. Điều này đòi hỏi chúng ta phải chế ngự được các mối đe dọa trước khi chúng vượt ra ngoài tầm kiểm soát của chúng ta. Và điều đó cần sự lãnh đạo của Mỹ - để bảo vệ lợi ích và đề cao giá trị của chúng ta.

THỨC ĐẨY THỊNH VƯỢNG TRÊN TOÀN THẾ GIỚI

Nhưng kỷ nguyên toàn cầu không chỉ là thời kỳ xuất hiện những mối đe dọa an ninh, mà nó còn mang lại những cơ hội chưa từng có.

Từ châu Á tới châu Mỹ, từ châu Phi cận Sahara tới nước ta, còn có quá nhiều người chưa được hưởng của cải giàu có trên toàn thế giới. Hơn một tỷ cư dân trên trái đất sống dưới mức một đôla một ngày. Và tình trạng nghèo khổ sâu sắc và triền miên này có những khía cạnh về an ninh cũng như đạo đức - vì nó gây ra bất ổn xã hội, bạo lực và chiến tranh.

Tôi tin rằng giờ đây chúng ta có trách nhiệm sâu sắc để mở cánh cửa cơ hội cho tất cả mọi người dân trên thế giới để họ có thể trở thành chủ nhân của một xã hội mà chúng ta mong muốn xây dựng trên thế giới cũng như tại nước Mỹ. Hãy cho phép tôi giải thích rõ: thúc đẩy sự thịnh vượng trên toàn thế giới cũng là một hình thức quan trọng của chính sách can thiệp sớm.

Chúng ta biết cách khởi xướng thời kỳ phục hưng này - vì những gì tạo ra sự bùng nổ về kinh tế ở đây, tại chính nước Mỹ này, là nằm ở bản chất, cách mà chúng ta tạo ra sự tăng trưởng lớn mạnh ở nước ngoài. Sự khác nhau là ở mức độ chứ không phải hình thức.

Thời kỳ phục hưng bắt đầu với pháp quyền, với kỷ cương tài chính và chính sách kinh tế hợp lý - nhưng không chỉ có vậy. Chúng ta phải đầu tư vào con người, mang lại cho họ trình độ học vấn họ cần để có công ăn việc làm trong tương lai - và tại các nước đang phát triển, điều này đặc biệt quan trọng đối với phụ nữ; họ cần an ninh về y tế để nuôi gia đình; sự tự tin để khi già cả họ không bị bỏ rơi. Chúng ta không những cần hệ thống thương mại mở cửa mà còn cần những hệ thống phục vụ cho mọi người trên toàn thế giới - xem xét không chỉ các yếu tố then chốt mà còn cả cuộc sống của nhân dân lao động, không để cho trẻ em bị bóc lột sức lao động, và bảo vệ môi trường. Chúng ta phải phê chuẩn Hiệp định Kyôto trong khi bảo đảm rằng tất cả các quốc gia phát triển hay đang phát triển góp phần làm giảm khí thoát ra từ hiệu ứng nhà kính. Ngoài ra, chúng ta cần có những bước tiến để thúc đẩy xuất khẩu công nghệ làm sạch môi trường, một lĩnh vực mà chúng ta có lợi thế thương mại quan trọng. Điều này không chỉ tốt với môi trường mà còn có lợi cho tăng trưởng kinh tế.

Chúng ta cần thúc đẩy dòng đầu tư ổn định trên toàn thế giới - và điều này cần có những thể chế tài chính vững mạnh có thể ngăn ngừa tình trạng mất ổn định về tài chính và có khả năng xử lý tình trạng này nếu xảy ra.

Chúng ta cần giúp đỡ các nước nghèo nhất - bằng cách thông qua các luật như Đạo luật về Cơ hội và Phát triển châu Phi và Sáng kiến Khu vực Lòng chảo Caribê. Chúng ta cần tham gia nhiều hơn nữa vào kinh tế và mở rộng thương mại với toàn bộ châu Mỹ. Chúng ta phải giúp các nước nghèo nhất bằng cách giảm nợ. Năm ngoái tại Davos, tôi đã kêu gọi xúc tiến quá trình này. Chúng ta đã bắt đầu. Chúng ta cần theo đuổi và thúc đẩy quá trình đó.

Chắc chắn, chúng ta không thể làm điều này một mình được - chúng ta cần sự hợp tác của các nước khác. Ví dụ, sự tái sinh của các nền kinh tế châu Phi là một công việc phù hợp với khả năng hợp tác của Liên minh Châu Âu với Mỹ. Nếu như chúng ta không chỉ ra cách phải làm như thế nào, nếu như chúng ta không sẵn sàng đầu tư vào hòa bình như đầu tư vào chiến tranh thì các nước khác sẽ không theo chúng ta.

Tôi tin tưởng rằng chúng ta không được bỏ phí thời điểm này. Một chính sách đối ngoại có trách nhiệm phải hướng ra bên ngoài từ lập trường của chính sách can thiệp sớm, hướng tới những hy vọng tốt nhất cho thế giới - chứ không chỉ hướng vào trong, vào những lo lắng nhỏ bé nhất của bản thân./.

Toàn văn bằng tiếng Anh của bài viết có trên Internet tại:

<http://usinfo.state.gov/journals/itps/0900/ijpe/pj52gore.htm>